

визначення, що надаються науковцями не містять (у достатній мірі) ознак, сукупність яких дає можливість скласти вичерпне уявлення про саме явище реклами і його правову характеристику.

Література

1. Скрицька Н.А. Реклама: до визначення поняття / Н.А. Скрицька // Правове регулювання економіки. – 2009. – С. 203-212.
2. Черемнова А.І. Правове регулювання комерційної реклами в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / А.І. Черемнова // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ. – 2000. – 17 с.
3. Про рекламу: Закон України від 03 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – 181 с.
4. Ваксман Р.В. Вдосконалення господарсько-правового забезпечення рекламної діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Ваксман Р.В. // Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків, 2014. – 20 с.
5. Нюняев В.О. Правовое регулирование рекламной деятельности. Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук, специальность 12.00.03 / Нюняев Вадим Олегович; С.-Петерб. гос. ун-т. - Санкт-Петербург, 2008. – 24 с.
6. Мамчур Л.В. Правове регулювання реклами (цивільстичний аспект): автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.03 / Л.В. Мамчур; Львів. нац.ун-т ім. І. Франка. – Л., 2006. – 20 с.
7. Ваксман Р.В. Відмежування рекламної діяльності від суміжних понять: проблема правової кваліфікації / Р.В. Ваксман // Юрист України. – 2012. – С. 61-68.

УДК 34 (091) (043.2)

Тимченко А.П., к.ю.н., доцент,
Кузьо Ю.В., студентка,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ПРАВА

Вивчення процесу виникнення права має не тільки чисто пізнавальний, академічний, але і політико-практичний характер. Воно дозволяє глибше зрозуміти соціальну природу права, його особливості і риси, дає можливість проаналізувати причини й умови його виникнення і розвитку. Дозволяє чіткіше визначити усі властивості його функцій - основні напрямки його діяльності, точніше установити їхнє місце і роль у житті суспільства і політичної системи. Причини й обставини, що обумовили появу держави, багато в чому аналогічні причинам, що призвели до появи права. Тому при вивченні походження права основна увага буде приділятися його регулятивним началам.

У первісному суспільстві нормативним соціальним регулятором були

норми-звичаї – правила поведінки, що стали звичкою у результаті багатократного повторення протягом тривалого часу. Звичаєве право – система норм, узаконених державою, що спираються на звичай. Норми-звичаї ґрунтувалися на природній необхідності і мали значення для всіх сторін життя общини, роду, племені, для регламентації господарського життя та побуту, сімейних та інших взаємовідносин членів роду, первісної моралі, релігійно-ритуальної діяльності, їх метою була підтримка і збереження кровнородинної сім'ї [1, с.210-211]. Це були «мононорми», тобто нерозчленовані, єдині норми. В них перепліталися найрізноманітніші елементи: норми моралі, релігії, правових засад.

Мононорми не надавали переваг одному члену роду над іншим, закріплювали «первісну рівність», жорстко регламентуючи їх діяльність в умовах протистояння суворим силам природи, необхідності оборонятися від ворожих племен. У мононормах права члени роду представляли собою зворотний бік обов'язків, були невіддільними від них, оскільки первісний індивід не мав виділеного усвідомленого власного інтересу, відмінного від інтересу роду. Лише з розпадом первісного ладу, появою соціальної неоднорідності усе більш самостійного значення набувають права. Виникнення мононорм було свідченням виходу людини з тваринного світу в людське співтовариство, яке рухається шляхом прогресу [2, с.115].

В умовах суспільної власності і колективного виробництва, спільного вирішення спільних справ, невідокремлення індивіда від колективу як автономної особи, звичаї не сприймалися людьми як такі, що суперечать їх власним інтересам. Ці неписані правила поведінки дотримувалися добровільно, їх виконання забезпечувалося головним чином силою суспільної думки, авторитетом старійшин, воєначальників, дорослих членів роду. У разі необхідності до порушників норм-звичаїв застосовувався примус, що виходив від роду або племені в цілому (страта, вигнання з роду і племені та ін.). У первісному суспільстві переважав такий засіб охорони звичаю, як «табу» – обов'язкова і незаперечна заборона [3, с.89] (наприклад, заборона під страхом найтяжчих кар кровнородинних шлюбів). Крім заборон (табу), виникли такі способи регулювання, як дозволяння та позитивне зобов'язування (лише в зародковій формі). Дозволяння мали місце у випадках визначення видів тварин і часу полювання на них, видів рослин і строків збирання їх плодів, користування тією чи іншою територією, джерелами води та ін. Позитивне зобов'язування мало на меті організувати необхідну поведінку в процесах приготування їжі, будівництва осель, розпалювання вогнищ, виготовлення знарядь та ін. Нормативні узагальнення (заборони, дозволи, позитивні зобов'язування), які перетворилися на звичайні засоби регулювання первіснообщинного життя — витоки формування права [1, с.220]. Процес виникнення держави і права відбувався при їх взаємному впливі один на одного і був викликаний такими причинами.

1. Потребами економічних відносин, що склалися при наявності приватної власності, поділу праці, товарного виробництва і обороту; необхідністю закріплення економічного статусу товаровласників, забезпечення для них стійких і гарантованих економічних зв'язків, умов для економічної самостійності.

2. Необхідністю підтримувати стабільність і порядок у суспільстві в умовах поглиблення та загострення соціальних протиріч і конфліктів.

3. Організацією публічної влади, відокремленої від населення та здатної санкціонувати звичаї, встановлювати юридичні норми і забезпечувати втілення їх у життя.

4. Перетворенням людини на відносно самостійного індивіда. Не можна шукати право там, де немає поділу колективу (роду, племені) на окремих суб'єктів, де індивід не є відокремленою особою, що усвідомлює можливості (свободи), які утворюються в процесі розвитку суспільства.

Таким чином, ми розглянули основні причини і етапи виникнення права від найдавніших часів до сьогодення. Варто також зауважити, що саме вивчення історії походження права дає реальну можливість глибше усвідомити значення його функцій та роль у житті людини. Більше того, кожен юрист-професіонал повинен бути компетентним у цьому питанні.

Література

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права / О.Ф. Скакун. – Київ: Правова єдність, 2010. – 518 с.

2. Венгеров Г.Б. Походження права. Загальна теорія: Курс лекцій / Г.Б. Венгеров. – М. Новгород, 2003. – 355 с.

3. Алексєєв С.С. Держава і право: Початковий курс / С.С. Алексєєв. – М., 1996. – 331 с.

УДК 341.9:001.891 (043.2)

Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

Геронтьєва А.І., студентка,

Навчально-науковий інститут неперервної освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОЦЕСИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У СФЕРІ ПРИВАТНОГО ПРАВА КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС

У контексті зближення правопорядків України і ЄС дана проблематика набирає особливих, стрімких обертів. Так, особливо слід звернути увагу на факт підписання, фактичного змісту і правових наслідків Угоди про асоціацію України з ЄС. Поза всяким сумнівом, визначальною характеристикою сучасного розвитку права є процес інтеграції правових систем під впливом процесів глобалізації. Процеси